

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

GLOBALLASHUV SHAROITIDA
MIGRATSION JARAYONLARNING
MAFKURALAR VA
MADANIYATLARGA TA'SIRI:
MUAMMO VA YECHIMLAR

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya

MATERIALLARI TO'PLAMI

6-7-noyabr 2024-yil

UO‘K 325.1:005.44(08)

BBK 60.7ya43

G 57

Globallashuv sharoitida migratsion jarayonlarning mafkuralar va madaniyatlarga ta'siri: muammo va yechimlar [Matn] / muharrirlar J.X.Karshibayev, N.Jo'rayev, V.A.Alimasov, A.Q.Qodirov, N.A.Saidkulov. – Sirdaryo: Ziyo nashr-matbaa, 2024. -380 b.

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ma'muriy islohotlar doirasida oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar sohasida davlat boshqaruvini samarali tashkil qilish chora-tadbirlari to'g'risida" 2023-yil 4-iyuldagi PQ-200 qarori 9-bandida belgilangan topshiriq ijrosini ta'minlash maqsadida 2024-yil 20-martdagi 76-sonli buyruqqa asosan o'tkazildi.

Konferensiya materiallari to'plamidagi maqola va tezislar tahlil hamda hisob metodlarini qo'llash va takomillashtirish yo'nalishida ilmiy izlanishlar olib borayotgan professor-o'qituvchilar, ilmiy xodim-izlanuvchilar, magistrantlar hamda talabalar uchun mo'ljallangan.

Mazkur to'plamga kiritilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlar sanasining to'g'riligiga hamda tanqidiy fikr-mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

Mas'ul muharrirlar:

J.X.Karshibayev, b.f.d. professor.

N.Jo'rayev, s.f.d. professor.

V.A.Alimasov, f.f.d. professor.

A.Q.Qodirov, f.f.d. professor.

N.A.Saidkulov, s.f.b.f.d (PhD), dotsent.

Taqrizchilar:

B.A.Talapov, f.f.d. professor.

A.I.Saitkasimov, f.f.d. professor.

A.A.Tulyaganov, y.f.d. professor.

M.X.Baratov, y.f.d. professor.

Tahririyat hay'ati:

N.Saidkulov, A.Mansurov, N.Tursinkulov, Y.Karimov, X.Yarbayev, Sh.Isaxova,
D.Xolnazarova, O.Yusupaliyev, A.Asatulloyev.

ISBN 978-9910-669-44-6

© "Globallashuv sharoitida migratsion jarayonlarning mafkuralar va madaniyatlarga ta'siri: muammo va yechimlar" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, 2024

© "Ziyo nashr-matbaa" nashriyoti, 2024

KIRISH

Bugungi zamonaviy dunyoda juda ko'plab muammolar mavjud bo'lib, ularni bartaraf etish insoniyat uchun tobora dolzarblashib bormoqda. Global miqyosda insoniyat sonining oshib borishi ishsizlik, oziq-ovqat yetishmasligi, uy-joyga bo'lgan ehtiyojlarni yuzaga keltirmoqda. Bu esa xalqaro miqyosda migratsion jarayonlarning jadal suratlarida rivojlanib ketishiga zamin yaratmoqda.

Migratsiya - bu murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u jamiyatning ijtimoiy va madaniy tuzilmasiga chuqur ta'sir ko'rsatadi. Uning ta'siri ijobiy ham, salbiy ham bo'lishi mumkin. Migratsiya yangi g'oyalar, madaniyatlar va urf-odatlarini olib keladi, bu esa jamiyatni boyitadi va xilma-xil qiladi. Migrantlar ishchi kuchi bozoriga yangi energiya va ko'nikmalar olib keladi, bu esa iqtisodiy o'sishga hissa qo'shadi. Yangi texnologiyalar va biznes g'oyalarini olib kelishi mumkin. Bu esa jamiyatning innovatsion qobiliyatini oshiradi. Migrantlar va mahalliy aholining o'zaro aloqasi ularning bir-birlarini tushunishini va hurmat qilishini oshiradi. Natijada, ijtimoiy hamjihatlik mustahkamlanadi.

Shu bilan birga, madaniy farqlar va til to'siqlari tufayli migrantlar va mahalliy aholi o'rtasida konfliktlar paydo bo'lishi, migrantlarning ko'p sonli kelishi jamiyatning ijtimoiy tartibini buzishi, ishchi kuchi bozoriga raqobat yaratishi mumkin. Bu mahalliy aholi uchun ishsizlik darajasini oshiradi. Migrantlarning ko'p sonli kelishi jamiyatning resurslariga ham ta'sir qilishi mumkin.

Migratsiyaning ta'siri migrantlarning soni, ularning integratsiyasi darajasi va jamiyatning ularga bo'lgan munosabati kabi omillarga bog'liq. Jamiyat taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatish uchun migrantlarning integratsiyasini osonlashtirish, ularning malakalarini tan olish va ularga ishga joylashish imkoniyatlarini yaratish kerak.

Xalqaro migratsiya - bu nafaqat geografik harakat, balki chuqur mafkuraviy o'zgarishlarni ham o'z ichiga oladigan murakkab jarayondir. Ushbu jarayon mafkuraviy jarayonlarga ta'sir o'tkazmay qolmaydi. Migratsiya milliylik tushunchasini qayta ko'rib chiqishga majbur qiladi. Migratsiya turli madaniyatlarning o'zaro ta'sirini kuchaytiradi, yangi madaniy shakllar va identifikatsiyalarni shakllantiradi. Shu bilan birga siyosiy fikrlarni shakllantirishga ta'sir qiladi.

Migratsiya global miqyosda siyosiy va ijtimoiy muammolarga bo'lgan munosabatni o'zgartiradi. Masalan, iqlim o'zgarishi, qochqinlar muammosi va global terrorizm kabi masalalar migratsiya bilan bog'liq holda ko'riladi. Migratsiya madaniy almashinuvni tezlashtiradi. Oziq-ovqat, musiqa, san'at va moda kabi madaniy elementlar bir-biriga o'tadi. Migratsiya qadriyatlarga bo'lgan munosabatni o'zgartiradi. Tolerantlik, ko'p madaniyatlilik kabi qadriyatlar muhimroq bo'lib qoladi. Migratsiya madaniy identifikatsiyani qayta ko'rib chiqishga majbur qiladi. Migrantlar o'zlarining an'anaviy madaniyatlarini saqlab qolish bilan birga, yangi madaniyat elementlarini ham qabul qilishlari mumkin. Ushbu jihatlarni hisobga olgan holda, tadqiqotlar, anjuman va konferensiyalar o'tkazish nihoyatda dolzarbdir.

Guliston davlat pedagogika institutida o'tkazilayotgan "Globallashuv sharoitida migratsion jarayonlarning mafkuralar va madaniyatlarga ta'siri: muammo va yechimlar" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya soha mutaxassislarini ushbu masalani tadqiq etish, globallashuv sharoitida migratsion jarayonlar bo'yicha muammolarni o'rganish, olib borilayotgan yangi tadqiqotlar bilan tanishish, xorijiy tajribalarni o'rganib, ularni amaliyotda qo'llash, xalqaro migratsiyani shakllantirish bo'yicha istiqboldagi islohotlarni chuqurlashtirish bo'yicha taklif va tavsiyalarni ishlab chiqish, muammolarni zamonaviy yondashuvlar asosida tahlil qilish imkoniyatini berishi bilan ahamiyatlidir. Mazkur anjuman yurtimiz va chet el tadqiqotchilarining sa'y-harakatlari natijasi bo'lib, zamonaviy dunyoda xalqaro migratsiyaning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri, mafkuraviy jarayonlarga ta'siri, madaniyatlar o'zgarishidagi o'rni, migratsion jarayonlarning ijobiy va salbiy jihatlari o'rganilib shu bo'yicha yechim va takliflari ilgari surilgan. Ushbu anjuman materiallari migratsion jarayonlarni tadqiq etayotgan mutaxassislar malakasini oshirishga yordam beradi degan umiddamiz.

**Guliston davlat pedagogika instituti
rektori J.X.KARSHIBAYEV**

Odamlarning metapersonal buzg'unchi xatti-harakati ijtimoiy rollarni amalga oshirish bilan bog'liq. Insonning munosabatlariga va unga berilgan ijtimoiy rolga yo'naltirilgan buzg'unchi xatti-harakatlarning ikki turi mavjud: 1) ijtimoiy rolni inkor etish, rad etish, 2) haddan tashqari qabul qilish, o'zining ijtimoiy roli bilan birlashish. Ijtimoiy roldan voz kechish insonning ijtimoiy tuzilishga nisbatan antisosyal, disfunktsional va samarasiz harakatlarida namoyon bo'ladi. Buzg'unchi faoliyatning markaziy nuqtasi uning ijtimoiy rolni bajarishni istamasligi: mehnat, tarbiyaviy, mansabdor, jazoni o'tash va boshqalar. Har bir rol kontekstida buzg'unchi xatti-harakatlarning o'ziga xos xususiyatlari ochib beriladi. Masalan, o'quvchining buzg'unchi xatti-harakati o'quv jarayonini buzishga qaratilgan bo'lib, maktab qoidalariga rioya qilmaslik va o'qituvchilar va boshqa o'quvchilarga jismoniy va psixologik ta'sir ko'rsatadigan maktab mulkini yo'q qilish bilan birga keladi.¹

Guruhdan tashqarida buzg'unchi xatti-harakatlar boshqa ijtimoiy guruhlariga qaratilgan bo'lib, ularning vakillariga nisbatan nafrat va dushmanlik tuyg'ulari bilan ajralib turadi². Bundan tashqari, guruh a'zolari tashqaridan tahdidlarni qabul qilganda, mudofaa-tajovuzkor xatti-harakatlar ularning guruh bilan identifikatsiya qilish darajasiga to'g'ridan-to'g'ri mutanosib ravishda kuchayadi³.

Xullas, buzg'unchi metapersonal xatti-harakatlar ijtimoiy munosabatlar sharoitida yuzaga keladi va shaxsning ijtimoiy tuzilishdagi rolini qabul qilish yoki inkor etish oqibatlaridan kelib chiqadi. So'nggi yillarda mahalliy va xorijiy falsafa fanida destruktiv xulq-atvorni o'rganish faollashdi. Shu sababli, destruktiv xatti-harakatlar to'g'risida allaqachon to'plangan bilimlarni birlashtirish, buzg'unchilikning yaxlit tushunchasini shakllantirish va destruktiv xatti-harakatlarni tegishli va bog'liq tushunchalardan farqlash muammosi dolzarbdir.

JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI

N.Saidkulov

Guliston davlat pedagogika instituti dotsenti

Annotatsiya: ushbu maqola barqarorlik, jamiyat barqarorligi va unga ta'sir e'tuvchi omillarga bag'ishlangan. Umuman olganda, barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'llari, dunyo hamjamiyati va xalqaro maydondagi o'rnimizni mustahkamlash, erishgan yutuqlarimiz bilan birga tezkorlik bilan istiqbolda hal qilishimiz kerak bo'lgan muhim masalalar haqida ham so'z boradi.

Kalit so'zlar: barqarorlik, jamiyat barqarorligi, "Ozodlik", "Tenglik" va "Birdamlik"

Barqarorlik, tinchlik hayot uchun eng muhim jihat ekan, jamiyat, davlat xavfsizligi siyosatida xalq fikri, orzu-intilishini inobatga olishi zarur. Hukumat bu siyosatni belgilashda xavfsizlik bilan bog'liq hech bir omilga bee'tibor bo'la olmaydi. Demak, xalq saylagan vakillar hukumat va xavfsizlik sektori va jamiyat barqarorligini ta'minlash bilan yaqindan ishlashi zarur. Biroq, bir maqsad yo'lida harakat qilinsa-da, ularning vazifasi bir-biridan tubdan farq qiladi.

Bugungi globallashuv jarayonlari butun insoniyat, yer yuzidagi barcha xalqlar va millatlar taraqqiyoti uchun, ayniqsa, mustaqil hayotga endigina kirib kelayotgan yosh avlod uchun misli ko'rilmagan imkoniyatlar yaratib berayotganini hech kim inkor eta olmaydi.

BMT Bosh Assambleyasi tomonidan iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik masalalarga oid 2030-yilga qadar barqaror rivojlanishning o'ziga xos harakatlar rejasi tasdiqlangani ma'lum. Ushbu barqaror rivojlanish maqsadlari inson hayoti, yashash tarzi va turmush darajasini yaxshilashga

¹ Newman K.S. Rampage: the social roots of school shootings. NewYork: BasicBooks, 2004. 431 p.

² Антонова Ю.А., Веснина Л.Е., Ворошилова М.Б. и др. Экстремистский текст и деструктивная личность. Екатеринбург: Уральский государственный педагогический университет, 2014. С. 213-252.

³ Nesdale D., Milliner E., Duffy A., Griffiths J.A. Group membership, group norms, empathy, and young children's intentions to aggress // Aggressive Behavior. 2009. N 35. P. 244-258.

qaratilgani bilan ahamiyatlidir. Barqaror rivojlanish maqsadlarini O'zbekistonda amalga oshirish davri mamlakatda 2017-2021 yillarga mo'ljallangan Harakatlar strategiyasi, 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi hamda 2023-2030-yillarga mo'ljallangan "O'zbekiston-2030" strategiyasi asosida olib borilayotgan keng qamrovli islohotlarga mos keladi.

Harakatlar strategiyasining 5 ta yo'nalishi, Taraqqiyot strategiyasining 7 ta yo'nalishi va "O'zbekiston-2030" strategiyasining 5 ta yo'nalishi global maqsadlar bilan hamohangligi xalqaro hamjamiyat tomonidan keng e'tirof etilgan. Bu borada mamlakatimiz har doim xalqaro huquqning umume'tirof etilgan prinsiplari va normalariga o'zining sodiqligini namoyon etib kelgan.

O'zbekiston Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda ham o'zining qat'iy tarafdor ekanligini bir necha marotaba ma'lum qilgan. Eng asosiysi, Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lida muhim tashabbuslarni ilgari surgan.

2018-yilda Vazirlar Mahkamasining "2030-yilgacha bo'lgan davrda barqaror rivojlanish sohasidagi milliy maqsad va vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori qabul qilingan. Bunda 17 ta global maqsadlarning 16 tasi qabul qilingan. 2018-yilda Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish bo'yicha 125 ta indikator, ya'ni maqsadli ko'rsatkichlar qabul qilingan bo'lsa, bugunga kelib, ularning soni 200 dan ortdi.

Parlament tomonidan har bitta vazifa va indikatorlar alohida nazoratga olinib, Parlament komissiyasining majlislarida ushbu maqsadli ko'rsatkichlar bo'yicha erishilgan natijalar muhokama qilib borilmoqda.

Prezidentimiz ilk marotaba BMT Bosh Assambleyasining 75-sessiyasida minbarda turib, davlat tilida nutq so'zlashi va xalqaro hamjamiyat oldiga tezkorlik bilan hal etilishi lozim bo'lgan muhim masalalarni, takliflarni va tashabbuslarni ilgari surdi.

Prezidentimizning shu va boshqa tashabbuslari parlament, hukumat, fuqarolik jamiyati institutlari, ekspert-olimlar, biznes hamda OAV vakillari tomonidan keng muhokama qilindi. Muhokamalardan so'ng, Oliy Majlis palatalari tomonidan Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda parlamentlararo global hamkorlik mavzusida xalqaro forum o'tkazish taklifini bildirildi. Bu taklif qo'llab-quvvatlandi va 2021-yil davlat dasturida o'z aksini topdi.

Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda bevosita butun dunyo mamlakatlari parlamentlari sa'y-harakatini birlashtirish va hamkorlik aloqalarini muvofiqlashtirishga qaratilgan bu darajadagi juda katta tadbir hali birorta mamlakatda o'tkazilmagan.

Birinchi bo'lib, O'zbekiston ushbu tashabbus bilan chiqdi. Barcha parlamentlar O'zbekistonning ushbu tashabbusini qo'llab-quvvatladi. Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lida juda ko'plab ishlar qilindi, tashkiliy-huquqiy asoslar mustahkamlandi.

Bu borada Hukumat tomonidan olib borilayotgan barcha ishlarni muvofiqlashtirish maqsadida Bosh vazir o'rinbosari rahbarligida Muvofiqlashtiruvchi kengash tuzildi. Hukumat tomonidan olib borilayotgan ishlar ustidan parlament nazoratini ta'minlash maqsadida ikki palata rahbarligida Parlament komissiyasi tuzildi.

Mamlakatimizda barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish borasida olib borilayotgan islohotlar xalqaro reyting tashkilotlari tomonidan ham baholanib kelinmoqda. Xususan, Germaniyaning Bertelsman jamg'armasi tomonidan olib boriladigan Barqaror rivojlanish maqsadlari reytingida 193 ta mamlakat orasida O'zbekiston 66-o'rinni egallagan.

Umuman olganda, barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lida amalga oshirgan ishlarimiz juda ko'p. Endi ularning barchasini dunyo hamjamiyatiga ko'rsatishimiz, xalqaro maydondagi o'rnimizni mustahkamlashimiz zarur. Albatta, erishgan yutuqlarimiz bilan birga tezkorlik bilan istiqbolda hal qilishimiz kerak bo'lgan muhim masalalar ham bor. Barqaror rivojlanish sohasida mamlakatimizda erishilgan yutuqlar hamda tashabbuslar dunyo hamjamiyati bilan muhokama qilinib, targ'ib etiladi va shu orqali O'zbekistonning xalqaro maydondagi imiji mustahkamlanadi. Darhaqiqat, tarixdan ma'lumki, mamlakat barqarorligini ta'minlanishi, uning xalqaro maydondagi mavqei, o'rnini belgilab beradi. Shu bois, XX asrda inson hayoti uchun muhim ahamiyatga ega muhim iqtisodiy, madaniy, fan va texnika yutuqlaridan daromad olish bilan birga, sanoatlashtirish va urbanizatsiya jarayonlari natijasida yuzaga kelgan ma'naviy-axloqiy, ijtimoiy-psixologik tanazzul va inson hayotiga global ijtimoiy-ekologik muammolarni keltirib

chiqardi. Xuddi o'sha payt yunon-rim, yahudiy-xristian qadriyatlari asosida shakllangan G'arb sivilizatsiyasining so'nggi 500 yili sayyoraviy darajaga chiqdi. Boshqa madaniyatlarning yillik hukmronligi va "G'arblashuv" jarayoni natijasida sivilizatsiyalarning gomogenlashuvi, standartlashish va yo'q bo'lib ketish xavfi ham yuzaga keldi. Bu XX asrda geosiyosiy darajadagi mafkuralar o'rtasidagi madaniyatlararo va sivilizatsiyalararo to'qnashuvlarga olib keldi. Shunday qilib, turli xil to'qnashuvlar madaniyatlar va sivilizatsiyalarning teng huquqli hamkorligi va ularning tinch-totuv yashashiga to'sqinlik qildi. Buzg'unchi tendensiyalar, butun dunyodagi olimlar va iqtisodiy sohalardagi siyosatchilar - insoniyatni ushbu tahdidlardan himoya qilish nazariyalarini izlashga harakat qildi. Natijada, etnos va millatlar hamda madaniyat va sivilizatsiyalarning tinch-totuv rivojlanishini ta'minlash maqsadida "Barqaror rivojlanish", "Inson Taraqqiyot konsepsiyasi", "Bizning umumiy kelajagimiz", "XXI asr kun tartibi" kabi dastur va tushunchalar, nazariya va qarashlar shakllandi. "Bu barcha dastur va tushunchalarning asosiy tamoyili sayyorada inson hayotining davom etishini ta'minlash, ijtimoiy-ekologik vaziyatni yaxshilash, madaniyatlar va sivilizatsiyalarning birgalikda yashashi, hamkorligi va o'zaro muloqotini tashkil etish, manfaatlar muvozanati va kuchlar muvozanatiga asoslangan ko'p qutbli sivilizatsiyalarning tinch-totuv rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Bundan tashqari "Ozodlik", "Tenglik" va "Birdamlik" g'oyalarini amalga oshirish va sayyoraviy axloq sifatida qabul qilish kun tartibiga qo'yildi. XXI asrda qurilayotgan "Bizning umumiy kelajagimiz" – "Dunyo birdamlik bilan yaratilgan" madaniyat formulasiga asoslangan va sivilizatsiyalarning uyg'un birligi rivojlanishiga turtki bo'lmoqda¹". Darhaqiqat, insoniyatning birdan-bir maqsadi "Ozodlik", "Tenglik" va "Birdamlik" g'oyalari asosida birlashish va o'sha birlik yo'lida barcha hayrli say-harakatlarni safarbar etish va o'zidan keyingi avlod uchun munosib meros qoldirish eng ustuvor vazifa bo'lishi zarur. Shundagina barqaror rivojlanish, barqaror taraqqiyot ta'minlanishiga xizmat qilishi mumkin.

Dunyoda, jamiyatda barqarorlikni ta'minlashga avvalo barcha ma'suldir. Barcha insonlar jamiyat barqarorligini ta'minlash uchun birdek kurashsa, birdek qayg'ursa haqiqatdan reallikda barqarorlik ta'minlanishiga zamin yaratilgan bo'ladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Акрамкулович, С. Н. . (2023). ЖАМИЯТ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ БАРҚАРОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ЁШЛАР СИЁСИЙ МАДАНИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ. Miasto Przyszości, 36, 455–460.
2. Саидкулов Нуриддин Акрамкулович,. (2023). ЖАМИЯТ БАРҚАРОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИНИНГ ЎРНИ. Actual Problems in Higher Education in the Era of Globalization: International Scientific and Practical Conference, 48–53.
3. Saidkulov , N. (2023). INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 3(11), 169–174. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/23849>
4. Saidkulov, N. (2023). INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISHNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 3(11), 169-174.
5. Akramkulovich Nuriddin Saidkulov. (2023). PROBLEMS OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN ENSURING THE STABILITY OF SOCIETY. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 3(11), 233–241. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-25>
6. Akramkulovich, S. N. (2024). HUMAN CAPITAL AND ITS ROLE IN THE DEVELOPMENT OF SOCIETY. IQRO INDEXING, 8(1).
7. Sheraliyevich, K. O., Akramkulovich, S. N., Narzullayevich, R. N., Xazratkulovich, Y. X., Odilovich, Y. O., & Alikul o'g'li, S. A. (2024). The Role of Studying the History of Irrigated

¹ Huseynov S. Davamlı insan inkişafının strateji istiqamətləri. Bakı, "Adiloğlu" nəşriyyatı, 2003, 264. səh. s.25.

Farming Culture in the Work of Yahya Ghulomov. NATURALISTA CAMPANO, 28(1), 1735-1740.

8. Saidkulov, N. A. (2024). THE ROLE OF THE EDUCATIONAL SYSTEM IN THE DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITA. Academic research in educational sciences, 5(TSUE Conference 1), 66-70.

9. Akramkulovich, S. N. (2024). THEORIES OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT. Science and innovation, 3(Special Issue 24), 829-832.

GLOBALLASHUV SHAROITIDA YANGI O'ZBEKISTONNI BUNYOD ETISHDA DEMOKRATIK ISLOHOTLARNING SIYOSIY MODERNIZATSIYALASHUVI

E. E. Kurbanov

Guliston davlat pedagogika instituti "Tarix va san'atshunoslik" kafedrası mudiri, siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.

Annotatsiya: Maqolada XX asr globallashuv jarayoni jadallashuvi natijasida demokratiyaning yangi modellari namoyon bo'lishi va an'anaviy demokratiya asoslari orqali siyosiy modernizatsiyani amalga oshirishni imkoni yo'qligi haqidagi ilmiy fikrlar yuritilgan. Bundan tashqari yurtimizda demokratik jarayonlarning demokratlashuvi natijasida jamiyat islohotlarga bo'lgan "ishonch"i ortganligi, fuqarolarda siyosiy iroda va fuqarolik salohiyati shakllanishi chinakam Yangi O'zbekistonni bunyod etishning ijtimoiy-siyosiy natijasi ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: globallashuv, yangi zamon, koolloboral, zamonaviy demokratiya, inson qadri, ulug' millatchilik, Yangi O'zbekiston g'oyasi.

Globallashuv jarayonlari zamon shiddatini tezlashtirdi. Yangi dunyo tartiboti shakllanib

- G
- ulgurmagan va ushbu shakllanish davrining davom etish muddati hozircha noaniq bo'lib turgan davrga qadam qo'yidik. Yangi zamon deb atalayotgan davr mohiyatan dunyo xalqlarini ko'pgina muammolardan xalos qila olmadi, balki murakkab ziddiyatlar va chigal vaziyatlar ko'payib bormoqda. "Bugun xalqaro siyosiy vaziyatga baho berishda salbiy, dramatik qarashlar ustuvorlik qilmoqda. Ularga ko'ra, ba'zan hozirgi dunyoning nihoyatda qo'rqinchli ko'rinishlari tasvirlanmoqda. Jumladan, bular dunyoning yangi davrga qadam qo'yayotganligi va bu davrda hujumkor millatchilikning yetakchilik qilishi, xalqaro maydonda formal va noformal qoidalarga rioya qilishdan voz kechilishi, noaniqlikning kuchayishi, umumiy tarzda xalqaro munosabatlarda o'yin qoidalaridan voz kechilishi"¹ mavjud munosabatlarni yangitdan qurishga va amalda bo'lgan demokratik tartibotlarni qaytadan ko'rib chiqishga undamoqda. XX asr oxiri va XXI asr chorrahasida dunyoda ro'y bergan jiddiy o'zgarishlar dunyo bo'ylab globallashuv jarayonlari intensivligining nihoyatda ortib borishi, xalqaro munosabatlar tizimida mavjud bo'lib turgan murakkabliklar demokratiya va demokratlashuv borasidagi yondashuvlar va qarashlarning jiddiy o'zgarib ketishiga sabab bo'lmoqda. Bugungi kunga kelib yangi zamonaviy demokratiya asoslarini eskirgan, mavjud an'anaviy usullar bilan barpo qilish imkoniyatlari tugab bo'lganligi demokratiya nazariyasi va amaliyoti bilan shug'ullanuvchi jahonning nufuzli olimlari, siyosatchilari tomonidan alohida e'tirof qilinmoqda. Mamlakatlarning demokratiyaga yalpi o'tishini bashorat qilgan "tranzitologiya" nazariyasi g'oyalari o'z salohiyatini tugatganligi, shu bilan birga, ushbu yondashuv bo'yicha ilgari surilgan g'oyalar ko'p hollarda o'zini oqlamaganligi bugungi kunda hech kimga sir emas.

¹ Барановский В. Новый миропорядок: Преодоления строго или его трансформация // Мировая экономика и международные отношения. 2019. №5. – С.7.

47.	Pulotov Asliddin Homidovich. XX ASR BOSHLARI MA'RIFATPARVARI ABDURAHMON SAYYOH TOSHKANDIYNING "TANVIR AL-AHDOQ FI-MAKORIM UL-AXLOQ" (GO'ZAL AXLOQLAR BORASIDA KO'Z GAVHARINI NURLANTIRISH) ASARIDA ILGARI SURILGAN AXLOQIY FIKRLAR TASNIFI.....	142
48.	A.T. Mylkaidarov., Z.A. Tolekov., F.A. Mullamurat. INFLUENCE OF MIGRATION ON THE GEOPOLITICS OF CENTRAL ASIA.....	144
49.	Dehqonova Saida. ADOLATNING FALSAFIY MUAMMO SIFATIDAGI TALQINLARI.....	148
50.	Киём Назаров. МАҲАЛЛА - ТАРАҚҚИЁТ БЕШИГИ.....	151
51.	Равшанбек Махмудов. ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИДА ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ФАHLAPНИ ЎРГАНИШИНИНГ ТАРБИЯВИЙ АҲАМИЯТИ.....	155
52.	Bekdavlat Aliyev. XX ASR BOSHLARIDA TURKISTON MILLIY MATBUOTIDA MA'RIFATPARVAR ABDURAHMON SAYYOH TOSHKANDIYNING "ME'YOR UL-AXLOQ" ASARIDA ILGARI SURILGAN G'OYALAR.....	159
53.	Yusubov Jaloliddin Kadamovich., Suleymanov Sarvar Sunatullayevich. GLOBALLASHUV SHAROITIDA MA'NAVIY TEXNOLOGIYALARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	161
54.	Ismoilov Sobirjon. O'ZBEK FALSAFASI RIVOJIDA TASAVVUF TA'LIMOTINING O'RNI.....	164
55.	Toshov Xurshid Ilxomovich. MANIPULYATSIYAGA QARSHI KURASHISHNING MANTIQUIY USULLARI.....	167
56.	Tunis Nurkosimovich Xojiev. IJTIMOIIY JARAYON SIFATIDA MODERNIZATSIYANING TARIXIIY-SIVILIZATSION MODELLARI.....	169
57.	Abduxoliq Tashanov. BUZG'UNCHI G'OYALAR VA INSON BUZG'UNCHILIGINING AYRIM JIHALTLARI.....	172
58.	N.Saidkulov. JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI.....	175
59.	E.E.Kurbanov. GLOBALLASHUV SHAROITIDA YANGI O'ZBEKISTONNI BUNYOD ETISHDA DEMOKRATIK ISLOHOTLARNING SIYOSIIY MODERNIZATSIYALASHUVI.....	178
60.	Мирзалиев У. Б. МИРЗАЧЎЛНИНГ ТАРИХИЙ-ДЕМОГРАФИК МАНЗАРАСИ ВА ЭТНОЭКОЛОГИК МУАММОЛАРИ.....	181
61.	Alibekov Davron Abdurakibovich., Yuldashev Sheryigit Ergashevich. JAMIYAT TARAQQIIYOTIDA TA'LIM TIZIMIGA INNOVATSION YONDASHUVNING STRATEGIK AHAMIYATI...	188
62.	Xudoyberdiyeva Anorabonu Hayotovna. JAMIYAT SOTSIAL STRATIFIKATSIYASINI O'RGANISHDA IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING O'RNI.....	191
63.	Кенжаев Шавкатжон Хусанович. ГЛОБАЛЛАШУВ	194

GLOBALASHUV SHAROITIDA MIGRATSION JARAYONLARNING MAFKURALAR VA MADANIYATLARGA TA'SIRI: MUAMMO VA YECHIMLAR

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya

MATERIALLARI TO'PLAMI

6-7-noyabr 2024-yil

Ma'sul muharrir: S.Ernazarova

Musahhih: S.Yuldasheva

Texnik muharrir: B.Yakubov

Sahifalovchi-dizayner: Sh.Muqumova

“Ziyo nashr-matbaa” nashriyoti

Manzil: 120100 Guliston sh., O'zbekiston ko'chasi 8-uy.

Tel: +99897-565-71-21

Nashriyot tasdiqnoma raqami №5485. 14.08.2020-y.

Bosishga ruxsat etildi 25.10.2024 y. Qog'oz bichimi 60x84 1/16.

Ofset qog'oz. Hisob nashriyoti tabog'i 21,5.

Shartli bosma tabog'i 21,5. Adadi 110. Buyurtma №

“Sirdaryo Print” mas'uliyati cheklangan jamiyatida chop etildi.

Manzil: Sirdaryo sh., O'zbekiston ko'chasi, 92-uy.